

eën heel bijzondere plaats. Hij is de eerste die de vedute van Parijs opgetild heeft tot gestyleerde stemmingsbeelden; zijn gehallucineerde geest heeft ze omgewerkt tot vreemde, fantastische schoonheid. Zijn voorgangers in de etskunst, uit de XVIIIe eeuw, zijn naast hem niet meer dan historische illustrators. Een Prieur, die acht en zestig *Tableaux historiques de la Révolution* geëts heeft, een Châtelet, zijn medewerker, hebben episoden van hun tijd vastgelegd in meestal heel precies uitgewerkte straattooneelen met voorliefde voor het tragieke — oproeren, moorden, executies; maar die hebben in de eerste plaats archiefwaarde. Meryon daarentegen verhief zich van den beginne af boven de onmiddellijke weergave der werkelijkheid; zijn verbeelding beheerscht de topographie, hij hêrschiep en bereikte de hoogere realiteit, die tegelijk zinnelijke verschijning is en ziel.

De vroegste oorspronkelijke ets van Parijs (de zeldzame copijen naar stadsgezichten van Zeeman blijven hier buiten bespreking) dagteekent van 1850. Al de deugden van Meryon's kunst zijn er aanwezig. *Le Petit Pont* is een der meest aangrijpende gezichten van de thans geheel veranderde oude Cité. Over den smallen arm der Seine en de quai de la Tournelle welven de arkaden der hooge brug die stuit tegen de huizen van de quai du Marché neuf. In de klotsende rivier een waschboot waar men de woeling van veel volk vermoedt. Boven de huizen de torens van Notre-Dame. Nu is het vreemd dat Meryon, die in een voorgaande studie de veduta in de breedte bewerkt had, in de ets het geheele complex in de hoogte als 't ware uitgerokken heeft, en de torens op onwaarschijnlijke manier deed opdoemen boven de zeven verdiepingen der woningen, aldus een voorstelling gevend die wel niemand anders dan hij ooit kan gezien hebben. Maar het licht, het droom-licht dat aan die oude buurt zulk een geheimzinnigheid geeft! Het licht van heel oude namiddagen, het licht der herinnering, het licht dat hij met evenveel willekeur behandelde als Rubens in sommige landschappen. Wat een super-realisme in het vizioen van de romantische brug, de sinistere rioolbogen die zijn als de monden der Cloaca maxima, de hooge huizen waar ontelbare gezinnen hokken, en boven alles, zwart tegen den dag, — Notre-Dame, fantastisch schavot. Het is de synthese van het oude Parijs, het ideale decor der verbeelding voor Javert en Jean Valjean. Geen wonder dat Hugo, die trouwens zelf zulke eigenaardige penteekeningen en sepias nagelaten heeft, zoo enthousiast was van Meryon's etsen. Tien jaar later schreef hij aan Baudelaire:.... „Dites-lui que ses splendides eaux-fortes m'ont ébloui sans la couleur, rien qu'avec l'ombre et la lumière, le clair-obscur tout seul et livré à lui-même: voilà le problème de l'eau-forte. M. Meryon le ressent magistralement; ce qu'il fait est superbe; ses planches vivent, rayonnent et pensent”.